

ISTITUTO NAZIONALE
DI STUDI ROMANI

PER,
LAT
020

BIBLIOTECA

Lateinische Jugendzeitschrift. Latin ifjúsági folyóirat. Revue latine de la jeune

Megjelenik minden hó 20-án. — Prodit singulis mensibus die 20. Pretium subnotationis an. 1942-43: 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Nummaria chartula (vulgo: chèque) postalis in Hungaria: 57.292. — Laptulajdonos: Katolikus Középiskolai Tanáregyesület. — Sumptibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum Hungariae. — (Praeses: Dr. Andreas Zibolen elnök.)

Administrator (felelős kladó — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, XI., Fehérvári-út 13. (tel.: 269-057).

Moderator (felelős szerkesztő — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. IV. 6. (tel.: 468-099)

Nuntii recentissimi.

Centenarium Gregorii Csiky. Centum ante nos, die 8 mensis Decembris a. 1942 est natus Gregorius Csiky, unus ex scriptoribus egregiis fabularum¹ Romanensium¹ et scenicarum saeculi XIX. Ordinem ad voluntatem parentum capessivit ecclesiasticum, sed animus eum ad litteras impulit. Iuvenis dramata fabulosa, mox quaestiones sociales tractantia — ex quibus «Mukányi» intitulatum in Theatro nostro Nationali anno praeterito est redintegratum —, in summa XXXV scripsit. Etiam interpretator tragoediarum Sophoclis comoediarumque Plauti erat praeclarus. Anno 1891 Budapestini mortuus est.

R. Frankl disc. Mátyásföldiensis.

Praebitores² mortis. Ex ducibus saeculi XIX-i Napoleon mortis praebitor maximus erat. Inter recessum ex Russia anno 1812 cadavera 65 milium militum Francogallorum in campis nivosis Russicis iacebant. Saeculo XX-o mors foederatum novum obtinuit, quod multo plures victimas ei conduxit, quam omnia proelia Napoleonis. Hic foederatus novus automobile erat. Anno 1935-o in viis publicis Civitatum Foederatarum Americanarum 37 milia virorum, mulierum liberorumque automobilibus obtriti³ mortem obierunt. Anno sequenti 35.769 victimae casuum adversorum mortiferorum nume-

ratae sunt. Ergo in Civitatibus Foed. Am. his duabus annis 7 milibus plus hominum instrumento cultus humani pacato oppressi sunt, quam bello Russico Napoleonis. Inopinatiores sunt res⁴ in Britannia ad numeros⁴ revocatae.⁴ Bello Africano meridiano 5744 milites Britannici occisi sunt et tota Britannia luctu affecta est. Anno 1937 automobile 6746 victimas poposcit. De tanto numero mortuorum tandem solum nuntius brevisimus actorum diurnorum mentionem fecit.

Carolina Szalay disc. Angelani Bp.

Nuntii varii. H. Zergel mensor⁵ germanicus consilium novum inauditumque emittendi⁶ partem aquae⁶ e Mari Interno⁷ cepit. Tabula geographica hic publicata formam minutam Maris Interni ostendit. Civitates maritimae atque insulae omnes parte aquae emissae multo maiores erunt. Mare Internum duos in lacus magnos dividitur, quo facto ex Italia per Siciliam sine navium usu, ergo itinere pedestri in Africam transitus erit. Aquas Maris Atlantici et Ponti⁸ Euxini⁸ moles impediens, quominus influentes altitudinem Maris

Mare Internum post partem aquae emissam.

¹ regény = Roman = roman ² szállító = Lieferant = expéditeur ³ elgázol = überfahren = écraser ⁴ vulgo: statistica ⁵ mérnök = Ingenieur = ingénieur ⁶ lecsapolás = Entwässerung = dessèchement ⁷ Földközi = Mittelländisch = la Méditerranée ⁸ Fekete-tenger = das Schwarze Meer = la Mer Noire

Interni iterum adaugeant, singulae moles⁹ tamen per saepa¹⁰ navigabilia iter navibus dabunt. — **Colomannus Radványi** auctor¹¹ illustrissimus exploratorum¹² Hungariae, duo per decennia moderator ephemeridis «*Vexillum Nostrum*» (= *Zászlónk*), scriptor fabularum narrationumque permultarum iucundissimarum, patronus paterque alter tot milium puerorum Hungariae, collega amicusque carus et acceptus immaturā morte 55 annos natus nobis ereptus est. Mortuum lugemus, memoriam eius gratissimam semper retinebimus. Care Colomanne, vale, et in caelo ora pro nobis! — **Dies¹³ Paschalis** iterum inter arma cruenta caedemque horribilem adveniet. Quae cum ita sint, moderator non ut antea simpliciter iucundissimas ferias paschales lectoribus sociisque ominari potest, sed omnes orat, ut quisquis legendo carmen hic editum, cui inscribitur «Adveniat regnum tuum!» spem suam in misericordia Dei Omnipotentis atque Iesu Christi ponat.

⁹ gát = Damm = barrage ¹⁰ zsilip = Schleuse = écluse
¹¹ alapító = Gründer = initiateur ¹² cserkész = Pfadfinder = boy-scout ¹³ húsvét = Ostern = Pâques

Adveniat regnum tuum!

*Alme doctor veritatis,
fons divine pietatis,
Christe Jesu, docuisti,
nos iussisti,
patrem tuum implorare,
qui in caelis habitat,
humilesque nobis exorare,
regnum tuum ut adveniat.*

*Cingit tot tantasque gentes
verae lucis indigentes,
Christe Jesu, nox erroris
ac squaloris;
patrem tuum non novere,
qui in caelis habitat.
hisce, Jesu, sol, fulgesce, vere,
regnum tuum ut adveniat!*

*Tot circumstrepunt osoros
verae fidei, doctores,
Christe Jesu, perloquaces,
permendaces,
patrem tuum denegantes,
qui in caelis habitat.
illis da, precamur supplicantes,
regnum tuum ut adveniat!*

*Qui per ignea dolorum,
eheu, regna miscent chorum,
Christe Jesu, lacrimosum,
tenebrosum,
patrem tuum exoptantes,
qui in caelis habitat,
ipse domum reduc exulantes,
regnum tuum ut adveniat!*

*Ipsi quoque ne labantes
fraudibusque titubantes,
Christe Jesu, pereamus
ac perdamus
patris regna, pastor vere,
qui in caelis habitat,
nobis, comprecamur, miserere,
regnum tuum ut adveniat!*

E. Diekhöfer.

In carminibus in IUVENTUTE edendi causa ad moderatorem missis ultimae syllabae similiter sonantes (rim = Reim = rime) plerumque malae sunt, nam non sonant similiter. Poetastris et versificatoribus hoc carmen perfectissimum ad imitandum proponitur. Vos igitur, carmina scripturi, exemplaria talia nocturna versate manu, versate diurna» (Horatius).

Legati Mortis

Olim, cum saxa mollia erant, portentum¹ metuendum in silva errabat. Vix procul ibat, repente homo parvus exilisque² giganti obviam venit et acclamavit: «Mane, tu, mane!»

— Quis es, qui mihi imperare audes? — monstrum interrogavit.

— Ego Mors sum, mihi omnes parent.

— Certe non obtemperabo!³ portentum respondit. Mortem adortum est, iam diu acerbeque luctabantur, tandem gigas Mortem adeo depressit, ut propter quendam lapidem extenderetur, neque moveri auderet. «Heu! Qualis orbis terrarum fiet, si etiam ego moriar! — Mors vagiebat.⁴ — Tot homines erunt, ut alter ob alterum vivere non possit. Oh! portentum improbum, quantum me verberavisti.» Sic vagiens querensque iacebat, cum illic iuvenis laete sibilans⁵ venit, quem hominis flentis miseruit⁶. Ad eum ivit, potionem cibumque ei praebens sublevavit. Mors pro benignitate gratias⁷ egit. Postea iuvenem interrogavit: «Scis-ne, quem curaveris?»

— Nescio, nunquam te vidi.

— Mors sum, mi amice! Scito me nullius misereri posse, etiam te abripiam. Sed noli me ingratum nominare: antequam ad te veniam, adventum meum per nuntium tibi declarabo.

— Bene est! — iuvenis dixit et laete sibilans discessit. Laete vixit et dixit: «Maerendi tempus erit, si legatus Mortis advenerit.» Si morbus eum vexabat, non tremebat: — «Dum Mors adventum suum non nuntiat, — cogitabat — cur angar⁷ animo?» Sic iam dudum vixit, iuventus pulchra annis avolavit, ora rugosa,⁸ crines nivei facti sunt. Iuvenis senuit, sed legatus Mortis frustra expectavit. Aliquando quidam in humero eius manum posuit. Senex se convertit et Mortem post tergum suum stare videt, qui dixit: «Amice! tempus lapsus⁹ est,⁹ proficiscamur!»

— Oh! Mors, mentiri dedecet. Ubi nuntiatio mansit? Nemo adventum tuum indixit, — senex clamavit.

— Noli talia dicere, amice! Nuntios multos misi. Memini morborum! Quomodo te torquebant vexabantque. Ubi est fortitudo tua pristina? Hanc paulatim abstuli. Etiam crines tuos dealbavi. Num dentes subit sunt, amice, quis tibi vitrum¹⁰ oculare¹⁰ misit? Postea frater meus in dies adventus mei te admonuit. Vides, senex, tot nuntios misi.

— Qualis frater? — homo interrogat.

— Somnus, amice! Omnibus noctibus tibi apparuit. Ita est? Dormivisti, ac si mortuus esses. Noli multa dicere, sed proficiscamur!

Tum senem corripit et in sepulcrum fert.

Irene Kiss disc. Veresiani Bp.

¹ szörnyeteg = Ungeheuer = monstre ² vékony = mager = grêle ³ parebo ⁴ flebat ⁵ fűtyűl = pfeifen = siffler ⁶ megsajnál = sich erbarmen = prendre pitié de ⁷ aggódik = sich ängstigen = s'inquiéter ⁸ rancos = runzelig = ridé ⁹ praeterit ¹⁰ szeműveg = Brille = lunettes

Solitudo arenosa Africana non impedit currus bellicos.

untur.¹⁴ custos laudat vinum, colorem, saporem, vimque eius et suum amicum, cuius ecce quam probe venit in mentem, non esse bonum hominem solum vivere. Et qui vinum laudat, potat¹⁵ quoque; et qui diligenter potat, paulatim ebrius fit,¹⁶ praesertim, si quid somniferi quoque vino immiscetur. Et quem somnus gravat, libenter dormit, sicut et amicus noster, custos officii speculatoribus arcendis, bracchiis incubans iam bene dormit in mensa, immo et stertit.¹⁷

Et speculator perfracto armario litteras secretas iam in sinu¹⁸ habet, elabitur ex aedificio, et cum postero die, quid nocte actum sit, cognoscitur, iam ultra fines est cum praeda sua. Ecce, quid efficere potest sollertia, praestigiae,¹⁹ et si quis bene utitur occasione. Notandum est igitur: Noli cuiquam peregrinorum²⁰ credere!

(Continuabitur.)

¹⁴ koccint = anstoßen = choquer ¹⁵ multum bibit
¹⁶ lerészegedni = betrunken werden = s'enivrer ¹⁷ horthyog
= schnarchen = ronfler ¹⁸ zseb = Tasche = poche ¹⁹ szem-
fényvesztés = Gaukelei = tromperie ²⁰ idegen = fremd =
étranger

De ignoscendo.

(2)

Scriptis Paulus Pados. Convertit Anna M. Bencze (Kecskemét).

Succenturio¹⁵ digito prae se monstravit: «Post collem Russi sunt. Summopere igitur animadvertendum est. Minimo tormentorum¹⁶ pyrobolorumve¹⁷ ictu audito reverti debetis. Non licet vitam hominis in discrimen vocare. Si transrepere potestis, bonum est, si autem non, statim revertamini!» Töröcsik annuit: «Certe!» Cui succenturio explicare perrexit: «Scitis denique, quid agendum sit. In latere est cohors secunda, eosque itidem Zalaenses esse haud ignoratis. In quos nolite sclopeto¹⁸ glandes¹⁸ mittere!¹⁸»

Töröcsik durā quadam fortitudine promisit: «Animadvertemus». Succenturio dextram Töröcsik, alterique militi porrexit; «Fortuna vos adiuvet!»

Töröcsik lorum sclopeti contrahens: «Eamus!» — inquit. Proficiscuntur.

Cum quartam fere horae partem ivissent, Töröcsik nutavit: «Sistamus gradum, amice!» Ambo constiterunt. «Utcunque fiet, — dixit lente Töröcsik — hodie captivos ducemus. Si aliter non evenierit, porro progrediemur. Audivistine, quid succenturio dixisset? Scisne ex captivorum confessione nobis ediscendum esse, quantus sit numerus hostum?» Commilito surrisit: «Eamus, mi decurio, utcunque fuerit. Spero fore, ut aliquo modo eveniat.» Töröcsik oculis fulgentibus addidit: «Ergo procedamus!»

Lente tenebrae oboriebantur. Inter arbores atra nox appropinquabat. Quacunque ivit, velamina¹⁹ ex caligine¹⁹ texta¹⁹ pone se reliquit. Töröcsik iterum se convertit: «Rectene iter carpinus?» Sanguinem in venis congelascere sensit, cum solum se esse intellexisset. Clamare voluit, sed consilium mutavit. Magno in periculo versaretur, si clamaret, statim enim appareret exploratorem²⁰ primam lineam intrasse. Sed ubi sit ille miles, quaeritur. Relictusne sit, an...? Convertit se. Remeat investigandi causa, sed nonnullis minutis post iam desinit investigare. Iam nil refert, solusne sit, tantum, ut procedat! In tenebris umbra ei appropinquavit. Vox quaedam acuta repente audita est: «Sztoj!»

Töröcsik rigore immobilis congelatus expectavit. Etiam spiritum suppressit. Deinde prosiluit. Cuius in manibus mucro coruscavit. Umbra prolapsa est, sed modicus radius luminis emicuit. Töröcsik umerum acute compungi sensit. Undique ignes eluxisse videt, silvamque clamore bellico tremere audit. Voces clamantium permiscuntur. Töröcsik recessit lente, pedetentim gradus suos ponens. Diu iter duravit, deinde pronus collapsus est. Et tunc tenebrae obortae sunt.

Cuius capiti succenturio superne inclinans dixit: «Fortunā adiutus es, Andrea, nihil aliud tibi refugio erat, nisi quod Zalaenses erant a latere, ex quibus unus mane exiit, ut te reportaret. Super solo enim nitroso²¹ iacere te vidit, qui te deinde rettulit. Si foris mansisses, totam per diem ad omnes ictus Rubris expositus fuisses.»

Töröcsik pressā voce susurravit: «Quis me rettulerit?»

Succenturio surridens: «Primum nec nomen confessus est, inquit. Mihi per nuntium ex centurione sciscitanti se Stephanum Kelemen esse respondit. Ab alia ex parte addidici eum quoque ex vestro pago esse.»

Töröcsik oculis clausis tantum haec ore edidit:

¹⁵ hadnagy = Leutnant = lieutenant ¹⁶ ágyú = Kanone = canon ¹⁷ bomba = Bombe = bombe ¹⁸ tüzel = schießen = faire feu sur ¹⁹ ködfátyol = Nebelstreif = trainée de brouillard ²⁰ járór = Kundschafter = éclaireur ²¹ szikes = reich an Natron = saturée de soude

«Dubeas, mi succenturio, sodes,²² ei nuntium tradi: me gratias agere et petere, ut mihi ignoscat...»

Succenturio promisit: «Nuntiarum iubebimus». Deinde ad medicum versus suppressâ voce dixit: «Misellus! Certe delirat.²³ Finis

²² legyen szíves = wollen Sie = veuillez ²³ félrebeszél = phantasieren = délirer

LECTORIBUS MINIMIS.

locosa et salse dicta.

1. **Misericordia.** Filius: Habes-ne, pater, nummum argenteum cuidam seni pauperi? — Pater: Ubi est ille senex pauper? — Filius: Ibi in taberna¹ dulciaria¹ dulcia vendit.

2. **Aetas et herba nicotiana** (= tabacum). Homo: Herba nicotiana valde nocet vitae, cuius spatium brevius facit. — Vicinus: Non recte dicis. Nam avus meus iam diu fumum² tabaci² haurit,² nunc tamen iam octoginta (= 80) annos natus est. — H.: Credo, vicine, sed si avus tuus fumum tabaci non hausisset, nunc forsitan iam 120 annos natus esse posset.

3. **Vestimentum bonum.** Quidam mendicus³ a domino benigno vestimentum novum accipit. Post septem dies mendicus pannis tritis indutus redit. «Ubi est vestimentum novum, — clamat dominus benignus — quod tibi donavi?» — «Vendidi, — respondet mendicus — priusquam fame periissem. Novo enim vestimento indutus frustra mendicabam.»
Em. Pataki disc. gymn. ? Bp.

1. Joannes in puteo⁴ cecidit. Vicini concurrunt, funemque auxilio demissum maxima cum contentione virium trahebant. Vix usque ad pluteum⁵ sublatus est, Ioannes in risum⁶ effunditur.⁶

«Quomodo tam hilaris ridere potes? — dicunt vicini — nondum totus ex puteo extractus es!» — «Vos rideo, — respondet ille — nam si funem dimitterem, vos omnes supini⁷ caderetis!» —

2. Franciscus, adulescentulus Siculus⁸ fenum⁹ domum vehit. Currus maxime oneratus forte ante cauponam¹⁰ evertitur. Franciscus perterritus nescit, quid faciat. Peroportune accidit, ut amicus forte praetereat. «Noli maerere, Francisce, cito fenum curru imponemus, sed prius eamus in cauponam!» — dicit. Cauponam intrant, ibique potitantes¹¹ colloquuntur. Ioannes Franciscum adhortatur: «Citissime fenum reponemus, ne¹² pater quidem¹³ tuus aliquid animadvertet!» — Cui Franciscus respondet: «Quomodo non animadvertat, cum sub feno cubat?»

3. Siculus curru pruna¹² vehens a viatore obvio appellatur: «Pruna pulcherrima habes! Si locum scirem, ubi haec emisti, etiam ego illuc irem.» — Siculus interrogat: «Scisne, ubi Farkaslaka sit?» — Viator: «Nescio.» — Sic.: «Itaque ab illo iter duarum horarum faciendum est.»

Verona Szlavik disc. Angelani Bp.

De Augusto et psittaco.¹⁴ Imperator Augustus post magnam victoriam Romam rediit. Artifex ei corvum protulit, quem haec verba docuit: «Ave Caesar victor!» Augustus delectatus corvum aureis octingentis emit. Deinde pica¹⁵ lata est, quae Augustum eodem modo salutavit; etiam illa

¹ cukrosbolt = Zuckerbäckerei = confiserie ² dohányozni = rauchen = fumer ³ koldus = Bettler = mendiant ⁴ kút = Brunnen = puits ⁵ káva = Brunnenkranz = margelle ⁶ ridere coepit ⁷ hanyatt = auf den Rücken = à la renverse ⁸ székely = Szekler = Sicule ⁹ széna = Heu = foin ¹⁰ kocsmá = Gasthaus = taverne ¹¹ pityázál = tüchtig trinken = buvoter ¹² még... sem = nicht einmal = pas même ¹³ szilva = Pflaumen = prunes ¹⁴ papagáj = Papagei = perroquet ¹⁵ szarka = Elster = pie

Pittacia recentiora duces maximos Hungaricos repraesentantia.

plurimo empta est. Tandem sutor pauper psittacum hanc salutationem docere voluit. At desperatus saepe triste dixit: «Heu! Perdidit tempus operamque!» — Ad finem cum successit, sutor Augustum psittaci ostendendi causā adiit. Avis dictum, quod didicerat, bene repetivit, sed Caesar dixit se satis laudatorum in regia habere. Tum psittacus memor verborum, quae saepe a suo magistro audivit: «Heu!», inquit, «Perdidit tempus operamque!» Augustus ridens psittacum prudentem pluris, quam alias aves emit.

Gabriela Zöldy disc. Angelani Bp.

1. Iosepho II-o rege, per omnium¹⁶ ora¹⁶ ferebatur¹⁶ haec definitio, facta a quodam episcopo: «Austria similis est missae pro defunctis, quae vulgo requiem dicitur, in qua non est gloria, nec credo, sed solum offertorium et in fine nulla benedictio. Sic in Austria neque requiem inveniunt vivi, nunquam paratur gloria, nemo dicit credo, sed semper exoscitur offertorium et panis et sanguinis, quod autem nunquam sequitur benedictio.»

2. Franciscus Liszt diu in Polonia erat. Dux Ponjatovszky liberalium artium studiosus erat, et modos¹⁷ faciebat.¹⁷ Duo opera musica Francisco Liszt ostendit rogans, ut diceret, utrum melius esset. Tum Liszt alterum aspexit, et surgens tantum haec dixit: «Alterum melius est.»

Ioannes Daka disc. gymn. Acad. Bp.

Clarus, sed ingeniose impolitus vir erat dr. Johnson scriptor et criticus Britannus. De quo multae fabulae narrantur, una ex iis est haec: Aliquando invitatus est in conventum illustrem ad theam postmeridianam.¹⁸ Omnes intenti auscultant¹⁹ salse dicta Johnsonis. Subito apud omnes offendit,²⁰ nam Johnson saccharum a receptaculo²¹ sacchari²¹ manu excepit. Era²² infensa novum saccharum adportari iussit, at Johnson se id non animadvertisse simulabat. Potione finitā Johnson patellam²³ in fornacem²⁴ coniecit. «Doctor, — clamavit era — quid fecisti?» — «Doleo, — respondit Johnson — si quid male feci, at putabam, si saccharo a me tacto non uti posses, quomodo paterā, e qua biberam, utereris?»

Thomas Kurucsev,
disc. Barossiani Szegedinensis.

¹⁶ közzájón forog = in aller Leute Mund sein = être dans toutes les bouches ¹⁷ zenét szerzett = komponieren = composer de la musique ¹⁸ délutáni = Nachmittags = du soir ¹⁹ figyel = zuhören = écouter ²⁰ megütközést kelt = Anstoß erregen = heurter ²¹ cukortartó = Zuckerdose = sucrier ²² domina ²³ csésze = Schale = tasse ²⁴ kályha = Ofen = poêle

LECTORIBUS MAIORIBUS

Systema stenographiae S.-is Taylor. (9)

Ad linguam lat. accomodavit I. C. Danzer Pesthini 1802.

§. V. Statuimus supra jam principium generale: in scriptura stenographica supprimendam esse omnem vocalem intermediam ac solummodo illam notandam, qua vocabulum aliquod incipit vel terminatur. Majoris claritatis causa & huius principii & regularum specialium, quas mox adferemus, exempla exposuimus tabula III, quae cum numeris citatis conferenda sunt; & quidem huius, quod nunc memoravimus, principii, exemplum vide no 1. Vocalis initialis una vel etiam plures indi-

cantur puncto sequenti consonanti proxime praeposito. Nro 2. De vocalibus finalibus paulo post, eodem loco, quo de terminationibus, agetur.

Regulae scribendi speciales. 1. Consonantes duplices ejusdem figurae, quas scriptura vulgaris, ex orthographiae praeceptis, usurpat, hic unica solum nota exprimendae sunt. Nro 3.—2. Quoties vero aliqua consonans, omissa vocali intermedia, duplicatur, ac proinde duas diversas syllabas indicat, toties omnino etiam duplicandus est character illius stenographicus. Nro 4.—3. Consonans duplex etiam tum exprimenda est, cum, quod in vocabulis compositis saepe fit, ad indicandam syllabam necessario adest, quippe quae, nisi consonans duplicaretur, emaneret, & sic alium prorsus voci sensum inderet. Nro 5.—4. Omissis vocalibus intermediis, interdum eadem consonans ter, aut etiam quater sibi succedit; tum vero character quoque stenographicus, servata proportione, triplex vel quadruplex formandus est. Nro 6.

Continuabitur.

Tab. III. Exempla.

1. Novum, tulit, finis.
2. Orator, ad modum, audit.
3. Officium, illorum, esset.
4. Utitur, visus, virorum.
5. Immortales, innumerabiles.
6. Mirareris, nonnunquam.
7. Aer, reor, rarior.
8. Corona, flumina, ama.
9. Longe, re, praebere.
10. Vidi, audivi, intellexi.
11. Raro, audio, volo.
12. Diu, lectu, sensu.
13. Musae, meae, prodest, abest.
14. Sensus, eamus, bonus.
15. Corona, volo, diu, meae, bonus.
16. Currui, noluit, amant, videbunt.
17. Amanter, videbuntur.
18. Multaque, longeve.
19. Quibus, rebus.
20. Zeno, Stoicus, Athenis.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	0.
T	✓	∇	∇	—	∪	∪	∪	∪	∪
10.	25	367.	6760.	10777.	67600.	100.000.			
∫	✓	∪	∪	∪	∪	∪	∪	∪	∪

Commercium epistulare.

Colegio de Misioneros Hijos del
Inmaculado Corazón de María Alagón (Zaragoza).

Claretiani Postulantes alabonenses scholasticis hungaris latinum sermonem colentibus S. P. D. Commercium epistulare cum illis instituere, qui magno studio latinas etiam colunt litteras, nos

maxime iuvat. Propterea ad vos, linguae latinae adamantes, has litteras scribere constituimus. Amorem, quo hanc linguam prosequimini, in suis pagellis clare ostendit «*IUVENTUS*». Vobis enixe ideo gratulamur. Nos quintum latinitatis cursum agimus atque Horatii Artem Poeticam iam vertimus, tristitia Ovidii carmina valde mirati sumus et modo in vertenda Aeneide Vergilii oblectamur. Praeteritis annis Ciceronis, Livii, Sallustii, Curtii, Caesaris etc., plura selecta vertimus fragmenta. Vos autem quos auctores interpretamini? Aulis libentissime adsumus; in eis nunc egregias Sanctorum Patrum homilias peroramus, nos enim Sacrum Altare subire exoptantes, eloquentia ornatos esse admodum oportet. Nonnullis diebus aliquos dialogos exhibemus. Vos classicos Terentii Plautique dialogos seu comedias repraesentare minime ignoramus. Litteris quoque graecis et hispanis diligenter vacamus. Quindecim diebus nuper quievimus ut, a studiis vacantes, hilares celebraremus Divini Pueri natalem. Dulcia festa! sed iam transierunt; et iterum, auctis viribus, in aulis convenimus. «*PALAESTRAM LATINAM*» si legeritis, aliquas forte invenietis lucubrationes nostras. Si a vobis litteras acceperimus, magna afficiemur laetitia, sicque inter nos institutum erit commercium epistulare. Valete et iterum valete in Domino.

Aloisius Canals C. M. P.

Alabonae, calendis februariis MCMXLIII.

Ad Ladislaum Tóth

moderatore *Ephemeridis Nationalis* annum XXV-um explentis.

Utile semper donum littera caelicolarum est genti humanae, si utitur arte bona.
 Littera duxit avos quondam ad Superos venerandos; sic virtus iam tum prima fuit pietas.
 Esse potest tamen improba littera, nam nocet ipsa, si est instrumentum tot variarum scelerum.
 Fraudator, stupri amans, fur, invidus, insidiator, atque calumnia — quis enumerare potest multorum scelerum auctores atque impietatum! — gens sceleratorum littera abutitur hac: corrumpunt homines chartis noxiis iteratis, corrumpunt animos, exspoliant miseros.
 In patria quoque nostra haud pauci haec impietatis semina spargendo debilitasse animos notum est. Attamen inveniebantur meliores, qui corruptelis illecebrisque simul semper fortiter obviam euntes constituerunt, quid faciendum esset: acta diurna duo, *Nemzeti Ujság* et *Nova Proles*¹, Bangha pater quae cum sociis condens nomina ipse dedit.
 Iam quinto lustro expleto celebrare decet nunc acta diurna ambo et sociosque duces.
 Vos, qui nunc estis moderatores, eadem implet, quae fundatores religio et pietas.
 Non homines felices possunt esse, nisi ipsi credunt esse Deum, cui mala displiceant.
 Qui vult esse bonusque placere Deo Omnipotenti, Christi exemplum imitans abstineat vitiis.
 Talia multa docendo *Vestra diurna duo acta* sic correxerunt iam populum Hungaricum.
 Iam non est animus populi nunc materialis, pauci sunt athei, quos tenet iste furor.
 Pergite monstrare hanc normam vitae et rationem ad multos annos, adiuvet ipse Deus!
 Posteritas non immemor est magnam meritorum: crescent, florebut acta diurna duo haec.

J. Wagner.

¹ Új Nemzedék

Librorum recensio.

Frideczky József: Pázmány Péter. Bpest, 1942. Pag. 78. Adhuc duo de vita et scriptis Petri Pázmány volumina maioris circuitus composita sunt: unum Guilelmi Fraknoi, alterum Alexandri Sik. Fraknoi uberrimam ex tabulariis collegit materiam, quam via et ratione atque acri criticorum adhibito iudicio ordinavit et elaboravit, Sik vero Petrum Pázmány potissimum scriptorem, scribendique et stili artificem Hungarici sermonis auctorem descripsit. Iosephi Frideczky autem nuperrime editus liber de Petro Pázmány inter supra memoratos quasi medium obtinet locum, quo Pazmani scripta cum adversariis pro fide catholica defendenda pugnancia, actus et virtutes politicae, certamina politica cum adversariis, legatio Romam obita, functiones sacerdotales, fundationes et instituta, litterarum studia et stilus Pazmanianus brevibus sed praecisis sententiis, quibus res tamquam acu tanguntur, ex omnibus partibus clare et enucleate explicantur et illustrantur ita, ut Petri Pazmani via vitae et summa, persona et indoles nobis solide et eminenter expressae in conspectum cadant.

Car. Acs Bp.

Libri dono dati.

Schematismus Congregationis de Zire S. Ordinis Cisterciensis ad annum scholarem 1942/43. Budapest. Typis Societatis Sancti Stephani. 1942. Pag. 286. — Hic liber optima latinitate scriptus enumerat abbatias, residencias, gymnasia, paroeccias, abbates, patres et fratres Ordinis, qui nuper octavum centenarium in Hungaria explevit. Vita et opera monachorum, fontes et literatura nec non multae imagines cum utilitatem, tum etiam iucunditatem magnopere augent.

A Katolikus Tanügyi Főigazgatóság évkönyve az 1941—42. iskolai évről. (Annales Praefecturae Catholicae Studiorum Supremae.) Budapest. Stephaneum. 1943. Pag. 236. — Prima pars huius libri historiam administrativam scholarum catholicarum a. 1940/41, altera autem dissertationes perutiles de methodo docendi linguae et litteraturae hungaricae, quae in cursu magistrorum aestivo a *Meinhardo Kürti* praeside directorum superiorum, et a professoribus *Em. Molnár, Ios. Techert, Frid. Brisits, Zolt. Alszeqhy Alex. Sik* habitae sunt, continet.

Népszerű helyesírási kalauz. (Dux orthographiae popularis.) Irta: *Kökény Lajos*. Egységes Magyar Gyorsírás Könyvtára 216. sz. Budapest, 1942. Pag. 104. Pretium 3 P. — Auctor libri lectores quadam methodo iocosa et faceta praecepta orthographiae docet.

Finnországi Napló. (Diarium in Finnia scriptum.) Irta *Horváth István*. Levente-Hírközpont, 1943. — 10 milia huius libri iuvenibus *levente* nominatis distributa sunt, quo magis fratres nostros, Finnos cognoscerent.

Kováts Gyula dr.: Cicero új szerepe a magyarországi latin-tanításban. (Quid Cicero novissime in Hungaria ad docendam linguam latinam valeat.) Separate impressum ex fasc. 1—3. *ephemeridis Magyar Paedagogia*, 1942. Pag. 16.

AENIGMATA.

Solutiones aenigmatum numeri VI. (m. Febr.): 1. Anus, nunc, ungi, scit. — 2. Marcus Tullius Cicero. — 3. Occasio aegre offertur, facile amittitur. — 4. Fidem qui perdit, nil potest ultra perdere. — 5. Tonus, tinus, minus, manus, magus. — 6. Cura, dura, dira, diva. — 7. Septem artes liberales. — 8. Barba. Repetitio. Ut sementem. Non scholae. Donec eris. Inter arma. Si vis pacem. Ira furor.

Ubi bene. Mundus vult : Brundisium. — 9. Quidquid agis, prudenter agas et respice finem.

10. Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris. Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

11. I, pi, pia, ripa, capri, prisca, Capis (recte : Capys), sica, sic, is, i.

Aenigmata recte dissolverunt ex 34 scholis 196 discipuli. *Praemium sorte obvenit* **Petro Gombos** et **Stephano Lukács** (Eötvösianum), **Carolo Karl** (Toldyanum), **Stephano Grósz** (Scholae Piae), **Catharinae Burger** (Veresianum), **Ioanni Bauer** et **Stephano Tordai** (Eötvösianum), **Andrae Hívös** (Keményianum), **Friderico Lóránt** (Kölcséyanum), **Geysae Rábek** (gymn. IPEA), **Stephano Pataki** (Széchenyanum), **Zoltano Biró** (gymn. conf. Helv.), **Guilelmo Albrecht** (gymn. Cisterc.), **Ilsae Mosonyi** (Giselanum), **Valeriae Horváth** (?) Budapestinensibus; **Iosepho Vize** (Dombóvár), **fratribus Horti** (Jászberény), **Ervino Rafael** (Kolozsvár, gymn. conf. Unit.), **Ioanni Erdei** (Makó), **Ioanni Schmidt** (Mohács), **Francisco Turner** (Pápa, Maurinum), **Nicolao Dóry** (Pécs, Cisterc.), **Michaeli Kiszely** (Pestszentlőrinc), **Clarae Komlós** (Sopron, Ursulanum), **Iosepho Tallós** (Szeged, Klauzalianum). Fortuna non favit Margaretheo, Elisabethe, Hebraeo Budapestinensibus, praeterea urbibus Neoselio, Iaurino, Cassoviae, M.-Canissae, Albae Regiae, Zalaegerszeg.

1—2. *Quadrata magica.*

	1	2	3	4	
1					A A D E 1. Fissura, foramen.
2					E I I M 2. Pronomen determinativum.
3					M M M O 3. Messem facio.
4					O R R T 4. Filius Veneris.

Andreas Lajta disc. Berzsényiani Bp.

	1	2	3	4	5	
1						D E E H I 1. Reverentia, veneratio.
2						I I I L N 2. Abl. substantivi olendi
3						N O O O 3. Non vult (coniunct.).
4						O O R R R 4. Nasci, gigni.
5						R R S T T 5. Gen. instrumenti piscatorum.

Aloysius Haraszti disc. Cisterc. Agriensis.

3—4. *Acrosticha.*

. ortis	. ndex	. cce	. ententia	. tilis
. ex	. nde	. ine	. nter	. entio
. nte	. ors	. ericulum	. mare	
. ita	. oluntas	. ccedo	. olo	

Litterae initiales recte inventae imperatorem Romanum dabunt, qui Hierosolyma cepit.

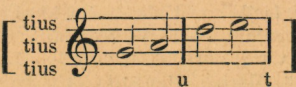
Tib. Briznyák disc. Hunfalvyani Cassoviensis.

... licanus	... berare	... ctor	... gister
... bertas	... gno	... quam	... mulus
... urpatio			

Syllabae initiales recte inventae nomen poetae Romani dant.

Tib. Farkas disc. Ginsiensis (Köszeg).

5. *Rebus.*

Litigans litigans.

Rosa Deutsch disc. Ráskaiani Bp.

6. *Ad saltum equulei.*

vol-	na	ce-	pri-	guis!	Au-	ni-	sa-	que		
o :	di	num	mi-	ar-	Mu-	lin-	cer-	bus	Vir-	can-
fa-	gus	non	ve-	us	car-	di-	gi-	rum	ris-	
O-	Fa-	pro-	et	ta	te	sa-	pue-	dos	to.	

Si recte inceperis, carmen notum Horatii accipies.

Carolus Karl disc. Toldyani.

7. *Ex sententiis.*

- . . . . . captat muscas.
- . . . . . sed vitae discimus.
- . . . . . mortis non est medicamen in hortis.
- . . . . . vires, tamen est laudanda voluntas.
- . . . . . sat.
- . . . . . manum lavat.
- . . . . . non est victoria.
- . . . . . in pace.
- . . . . . laudamus.
- . . . . . silent Musae.
- . . . . . est optimus.
- . . . . . ad astra.

Expletis his sententiis litterae initiales nomen regis Romani indicant.

Guilelmus Sándly disc. Berzsényiani. Bp.

8. *Logographus.*

Vox ego sum brevis, ast anni noto tempus amoenum. Una meum ditat syllaba utrumque latus? Defunctae matris suscepto munere vobis, cari privigni, mitia iura dabo.

Fr. Palata Trebicensis (Moravia).

Nota. Lectoribus minimis : 1—4, mediis et maioribus 5—8. — Discipuli eiusdem scholae solutiones a magistro suo collectas in communi involucro epistulae ad moderatorem *J. Wagner* (Budapest, XI., *Lágymányosi-utca* 20). mittant. (Egy-egy iskola tanulói rejtvénymegfejtéseiket közös borítékban küldjék be a szerkesztőségbe.)

Terminus solutionum : Calendae Juniae.

Epistolia officialia.

Corrigenda numeri 7 (m. Martii) : pag. 53 : pro «Francisci Széchenyi» lege : Stephani Sz.

Moderator omnibus, a quibus die Iosephi gratulationibus honoratus est, pro benevolentia gratias agit maximas et ipse quoque iis omnia bona fausta precatur. — *Em. Pataki*. Cuius gymnasii discipulus es? — Mense Martio 35 magistri et discipuli 36 aenigmata, 33 ioca, 5 carmina 4 libros recensendos, 3 recensioni librorum et 6 alia opuscula ad me miserunt. Quorum ne tertia quidem pars edi potest, quia plus 4 chilogrammata manuscriptorum in mensa scriptoria ad edendum apta iam diu editionem expectant. Nemo igitur me impatienter urgeat. — *A. O. Lusser* et *I. Tóth*. Ad vos, cari collegae, privatas litteras dabo. — Narratio *Mauritii Jókai*, quae inscribitur : «De duabus salicibus Enyediensibus (= A nagyenyedi két fűzfa), latine reddita in libello eleganti, imaginibus, annotationibus et vocabulario instructa ab interprete *Ladislao* . . . . . (Szeged, Horthy-kollégium) venditur. Pretium 1.60 pengoe. Numerus chartulae nummariae postalis : 2.685 Novem exemplaribus decimum gratis additur.